

О'ЗВЕКИСТОН ADABIYOTI VA SAN'ATI

1956-YIL 4-YANVARDAN
CHIQA BOSHLAGAN

АДАБИЙ-БАДИЙ, МА'ННАВИЙ-МА'РИФИЙ, ИЖТИМОИЙ ГАЗЕТА

№ 42 (4544)
2019 ЙИЛ 11 ОКТЯБРЬ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
КАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИННИГ

"ДАВЛАТ ТИЛИ ҲАҚИДА"ТИ ҚОНУНИ ҚАБУЛ ҚИЛИНГАНИНИНГ ҮТТИЗ ЙИЛЛИГИНИ КЕНГ НИШОНЛАШ ТҮГРИСИДА

Дунёдаги қадимий ва бой тиллардан бирни ўзлган тилимиз ўзбек тилимизни кабул килинганинг ўттиз йил тўлади. Мазкур тарихий хужжатта биноан ўтган йиллар дастомида она тилимиз мустаҳкам хуқуқий асос ва юқсан макомига эга бўлди. Ҳозирги кунда ўзбек тили жаҳтизининг барча жаҳбларида – давлат ва жамият бошкаруви, давлатларро муносабатлар, илм-фан, таълим-тарбия, тиббиёт, маданият ва санъат соҳаларидан фаол кўлланимокда, ҳалқаро минбарлардан баралла янграпокда.

2019 йил 21 октябр куни Ўзбекистон Республикасининг "Давлат тили ҳақида"ти Қонуни қабул қилинганинг ўттиз йилларни муносабати билан ўтказиладиган оммавий ма'ннавий-ма'рифий чора-тадбирлар дастурни (кейинги ўрниларда Дастур деб атала) 2-иловага мувоффик тасдиқлансиз.

2. Кўйидагилар:

Ўзбекистон Республикасининг "Давлат тили ҳақида"ти Қонуни қабул қилинганинг ўттиз йилларни муносабати билан ўтказиладиган оммавий ма'ннавий-ма'рифий чора-тадбирлар дастурни (кейинги ўрниларда Дастур деб атала) 2-иловага мувоффик тасдиқлансиз.

3. Ташкилий кўмита (А.Арипов):

Қоракалпогистон Республикаси Жўкорги Кенеси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар хоқимликлари хамда мутасади вазирlik ва идоралар билан бирталкада Дастурда назарда тутилган тадбирларнинг пухта тайёргарлик асосида, юкори савияда ўтказилишини таъминласин;

Қоракалпогистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳridagi барча шаҳар ва туманларда байram тадбирларини ташкил этисин;

умумтаълим мактаблари ўкувчилари ўртасида ўзбек тили мавзуусида иншолар таъловини ўтказасин;

мамлакатимиздаги театrlар ва кинотеатрларда, маданият саройларida буюк алломаларимиз ҳақидаги спектакллар, бадиий ва хужжатли фильмлар намоишини ташкил этисин;

"Ўзбек тили тараккӣ" шаҳарда ҳалқаро ҳамкорлик масалалари" мавзуусида иншолар таъловини ўтказасин;

6. Мазкур қарорнинг ижросини назорат килиш Ўзбекистон Республикаси Бон вазири А.Н.Арипов, Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси раҳбари З.П.Низомиддинов зинмасига юклансиз.

Ўзбекистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳridagi барча шаҳar ва тумanlarda baiyram tadbirlarini tashkiл этиsin;

умумtaъlim maktablari ўkuvchilari ўrтасida ўzbek tilini mavzuusida insholarni taъlovini ўtказasin;

мамlакatimizdagi teatrlar va kinoteatrлarda, madaniyat saroylariда bуюk allomalarimiz ҳaқidagi spektakllar, badiiy va xujjatlari filmllar namoishinini tashkiл etis;

"Ўzbek tili tarakkii" shaharda halqarо ҳamkorlik masallari" mavzuusida insholarni tashkiл etis;

6. Мазкур қарорнинг ижросини назорат килиш Ўзбекистон Республикаси Бон вазири А.Н.Арипов, Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси раҳбари З.П.Низомиддинов зинмасига юклансиз.

Ўзбекистон Республикаси

Президенти Ш.МИРЗИЁЕВ
Тошкент шаҳri,
2019 йил 4 октябрь

мамлакатимиздаги театrlар ва кинотеатрларда, маданият саройларida буюк алломаларимиз ҳақидаги спектакллар, бадиий ва хужжатли фильмлар намоишини ташкил этисин;

"Ўзбек тили тараккӣ" шаҳarда ҳalқarо ҳamkorlik masallari" mavzuusida insholarni tashkiл etis;

6. Мазкур қарорнинг ижросини назорат килиш Ўзбекистон Республикаси Бон вазири А.Н.Арипов, Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси раҳбари З.П.Низомиддинов зинмасига юклансиз.

Ўзбекистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳridagi барча шаҳar ва тумanlarda baiyram tadbirlarini tashkiл etis;

умумtaъlim maktablari ўkuvchilari ўrтасida ўzbek tilini mavzuusida insholarni tashkiл etis;

мamlakatimizdagi teatrlar va kinoteatrлarda, madaniyat saroylariда bуюк allomalarimiz ҳaқidagi spektakllar, badiiy va xujjatlari filmllar namoishinini tashkiл etis;

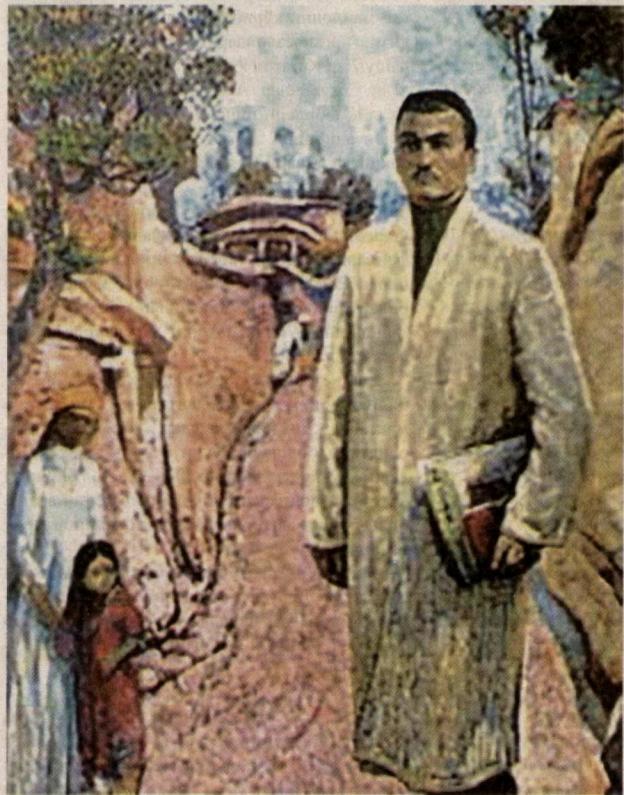
"Ўzbek tili tarakkii" shaharda halqarо ҳamkorlik masallari" mavzuusida insholarni tashkiл etis;

6. Мазкур қарорнинг ижросини назорат килиш Ўзбекистон Республикаси Бон вазири А.Н.Арипов, Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси раҳбари З.П.Низомиддинов зинмасига юклансиз.

Ўзбекистон Республикаси

Президенти Ш.МИРЗИЁЕВ
Тошкент шаҳri,
2019 йил 4 октябрь

Абдулла Қодирий таваллудинини 125 йиллии

«ЖАННАТМАКОН» РУТБАСИГА ЭРИШГАН КИМ ЭДИ?

Дунёқарашлари ўзаро яқин шахсиятлар, адабий сиймоларнинг ма'ннавият майдони — ма'рифат гулшанида бир-бirlарини гойибона топишлари ва ўзаро суҳбатлар куришлари нисбатан осон кечади. Тўғрироги, барча замонларда тарихда ўтган улугларга ҳавас, уларга эргашиб, уларни ибрат килиб кўрсатиш замон адабиарининг шуурини эгаллайди. Тафқур куввати етса, улар яшаган музит, мозий манзаралярини сўз воситасида тирилтиради: умрбокий бадиий-тархий асарлар ёзди, қаҳрамонлари тилларда достон бўлади.

Амирий шахсиятига қизиқиши, унга ўзгача бир эхтиром ва эъзоз Абдулла Қодирий ботиний шууридан ҳам ўрин олган эди. Бунга адаби асарларини ўқиши аносисида амин бўлиш мумкин. Назаримда, "Ўткан кунлар" романидаги бир эпизодни кўпчилик шунчаки оддий воқеалар каторида ўқиб ўтади, холос. Ҳолбуки, романнинг бошланishi кисмидаги Зиё шоҳичининг уйидаги мөхмон бўлган Отабек Шамай гаассуротларини сўзлаб беради. Ўз юртини ҳам шундай тараккӣ этган холда кўришини истайди. Аммо ўз элига кайтиб кўрадики. Шамайда ўйлаганлари, ошикканлари "ширин бир хаёл" бўлиб чиқади. Отабек айтади: "Бу ерда сўзимни эшикчики бирор ҳам бўлмади, бўлсалар ҳам: "Сенини орзунглини шундай эшикчадими, шу беклар ижро киладими?" деб мен майос килдилар. Илгаророн мен уларнинг гапига бовар кильмай юрасам, сўнгидан тўғри сўзни айтканларини билдим. Дарҳакиат, мозористонда "хайяя алал-фалаҳ" хитобини ким эшиштари эди". Тўғриси, кабристонда наложта чорловчи муаззиннинг овозини бирор эшикчади.

ТИЛГА ЭЪТИБОР — ЭЛГА ЭЪТИБОР

СЕН КЎЗИМНИНГ НУРИСАН

Дунё тилишослари эътироф этган, соддалиқда буюк, бойликда уммон тилимиз бор. Унинг исходкори — донишманд ҳалқимиз, элнинг минг ўйлар давомида етишитирган улуг олимлари, шоирлари, закий фарзандлари. Бу улкан бойлик бизниси, қонуний мерос эгаси биз бўламиш.

Эркин Воҳидовнинг "Сўз латофати" китобидан.

Энди сени ҳўрлашга бермаймиз, она тилим! Сен Темур кўсида балқсан гурурсан, Тожисан, тахтисан, сен унинг тиги. Қалбларни илк бора ёритган нурсан, Алласан, онамминг айтган кўшиғи.

Дарвоке, алла! Оллоҳга илтико килиб кўйланган она кўшиғи. Она тили фарзанд кулогига она алласи оркали сингади. Она кандай гапирса, фарзанд шунга изоҳлашни яхши кўраман. Биринчи изоҳлаган сўзим "ёмғир" бўлган. Мактаб давримдан оларни тилидан баъзи сўзларининг бузуб исплатилиши гашими келтирган. Бунга нисбатан додим эътироф билдирганиман. Ҳозир ҳам шундай. Локайд, бефар кимслар "ўтказамиз", "чопон" ўрнига "ўтказамиз", "хатто "ўтказамиз", "чопон" ўрнига "ўзун", "янги" ўрнига "енги", "узр" ўрнига "хузур", "угит" ўрнига "угит", "курут" ёрнига "курт" каби сўзларни бузуб талафуз киладилар. Ёзувлар ҳакида-ку бориб болгандариди. Илк науналари Ўрхун-Энасой ёлторликларида акс этган. Демак, тилимиз дунёнинг энг қадимий тилиларидан биридан.

Тарихдан маълумки, кўхна тарихда юртизинг Хитой, Хиндистон, араб мамлакатлари ва Россия билан савдо-сотик алокаларни ривожланган. Буюк ишак ўйланинг айнан мамлакатимиздаги тарихидан ўтгани ҳам бунга яққол мисол бўла олади. Савдо-сотик, борди-келдилар натижасида бизнинг тилимиздаги сўзлар бошқа тилларда, бошқа тиллардаги сўзлар билимнига ўзлашган. Шунингдек, ҳозирги замонавий ўзбек тилидаги жуда кўп сўзлар араб ва форс тилидан ўзлашган сўзларидир. Ироки, балхи, чинни (чиний), мисри, бандорас каби сўзлар жой номларидан келиб чиқсан. Ўзбек адабий тили ривожига муносиб хисса юшган буюк адаб Абдулла Қодирий ўз даврида ўзбек тилининг камбагал эмаслигини, балки балзи тиллардан улутган тилининг сўзларидан ўзбек тилининг ўзбек тилини ўтказасин.

Атакли шоир Эркин Воҳидов "Сўз латофати" китобидан: "Жаҳолатнинг энг олий даражаси нодонлик билан гуурланишдир", деб ёзган. Доно фикр, пурмалю сўзлар.

Ўқиб жуда таъсиранданди.

ОНА ТИЛИМ

Маним офтобларим, маним ойларим,

Тошибитигим — Ўрхун-Энасойларим.

Факат юрагимга аён ўроним*,

Она тилим — жоним Ўзбекистоним.

Бу жаҳон ичина бир жаҳон тилим,

Отақон тилимидир, онажон тилим.

Олис-олислардан келган дардларим,

Махмуд Қошғарийдан мерос хатларим.

Олам аро менинг шажарам, кўрким,

Илдизим — "Девону луготит-турк" им.

Дараҳтдан узилган яшил баргларим,

Оҳ, жувонмарларим — жувонмарларим.

Ҳаётим тўлашган ўлонларимдир —

Фитрату Қодирий, Чўлшонларимдир.

Миллатнинг, Ватанинг жони тил билан,

Шуҳрати, шавкати, шони тил билан.

Ҳаёт ўйлаб бисга оина — ибрат,

Бехбудий, Сидқио Исҳокхон Ибрат.

Билдим, иймон учун зўр кўргон — тилим,

Йўлим ҳам, дилим ҳам чароғон тилим.

Тилга хиёнатни кечирмайди дил,

Элга хиёнатни кечирмайди эл.

Тилга садоқат бу — элга садоқат,

Элга садоқат бу — тилга садоқат.

Маним Махшаргача равон ўйлум бу,

Юрагим таранинум этган баётман,

Турким тилим бордир, мен бархаётман.

*Ўрон — ўз кишиларини таниши учун учрашигандаги айтлашадиган ва олдиндан белгилаб кўйиладиган шартли маҳфий сўз.

Гайрат МАЖИД

Бошланиши 1-саҳифада

Ўзим билган дипломи "зиёлилар"нинг "фаршийи паспорт" (аслида, "фальшивий" булини керак), "сафарин мешок" (целлофан халта), "маймур академияси" (Маймун академикси) ва хоказо бирималарни бузуб ишлатишлари оқибатида ёшларга хотурти билим беришгаётганини билсалар эди.

"Давлат тили тўғрисида"ги конуннинг 22-моддасидага: Республикани маймурий-худудий бирликлари, майдонлари, кўчалари ва географик объектларининг номлари давлат тилида акс этирилади", дейилганига карамай, "I love you Tashkent, Nukus, Buxara". "Мы открылись", "Шадози", "Шарлинн" каби минглаб атамалар, номлар гўзал шахарларимиз хуснига дод бўлиб тушганити ачинсан киши. Ҳатто таникли баъзи санъаткорлар нутқидаги академик лицей (академик), телвизор (телевизор), тиш кўрибман, патаха тўйи (каранг, қандай хунук эшиллади) каби юзлаб сўзларнинг талафузи тилга хурматсизлик, нутк маданиятига беписандликнинг ўзгинаси-ку. Шундай кезларда ёниб айттигин келади:

СЕН КЎЗИМНИНГ НУРИСАН

Она тилим, она ти-ли-и-м, хикматларга бой тилим, сен онамнинг тилисан, сен боболаримдан ёдгорсан, сен борлиғимсан, сен вужудимнинг ахралмас кисмисан, сен – барча тиллар ичиди энг буюгисан! Сен кўзимнинг нурисан.

Ха, айтмоқчи "кўз" сўзи билан етмишга якин биримка ва иборалар хосил килиб бўларкан.

Гўзал, жозигандор тилимизни дунёнинг Германия, АҚШ, Япония каби кўплаб юксак ривожланган давлатлар университетлари профессор-ўқитувчилари кунт билан ўрганганиларни таъминлашади. Ўзбек тилимиз барча тиллардан буюк ва суюк булишини истайман. Буюк мутафаккир, тилимиз рангакига мунособ хисса кўшган олим Абдурауф Фитрат айтганидек: "Туркча бахтсиздир, минг ийлардан бери эзила келмишидир. Текнический бахтмасишидир. Битмас, яшамишидир. Яшамасишидир. Ўзбекистоннинг ўзгариши – яшар!".

Таникли шонир ўрз Хайдарнинг "Она тили" шеъридан олинган куйидаги парча мулоҳазаларимга мунособ хотима бўлар:

Топимогим учун Оллоҳим ўзинг,
Урфон оламида ёлгиз пиримсан.
Сен онамнинг тили – офтобининг юзи,
Борликни кучтуби кўзим нурисан.
Ахир, сенинг билан баланд парвозим,
Товланинг нур тараф сўзлар ранго-ранг
Мен сенда кўйлаган чогда, овозим
Кўкдаги юлдуза бергайдир жаранг.

Адолат НАСРИДДИНОВА

Олот тумани

ҚАЛБИМИЗ ҚУВОНЧГА ТЎЛДИ

Мусаффо, эзгу туйгулар инсон кўнглини кўтаради, уни олга ишга раббатлантириади. Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг ёшларни беш тамойил ўйналишида тарбиялаш тўғрисидаги қарори яхши тилакли ҳар бир киши кўнглига ана шундай суруп баҳш этиди. Ғақат баҳш этигина қолмасдан, балки ёргу келажагимизга бўлган ишончни янада мустаҳкамлади.

Мамлакатимизда олиб борилаётган ислоҳотлар, биз танлаган ўйлар халқимиз кўзлаган эзгу ниятларга эришишга, халқнинг турмуш фаронволигини оширишга, замонавий демократик талабларга жавоб берадиган, инсон манфаатлари, хукук ва эркинликлари энг олий қадрият бўлган, конун устуворлигини таъминлайдиган жамиятга олиб келиши шак-шубҳасиз. Президентимизнинг хоҳ тадбиркорлар билан учрашувдаги, хоҳ сессия ё виляятлар фоаллари билан мулоқотдаги сўзларни тинглар эканисиз, тасъирчанларни њеч кимни бефарқ колдирмайди, албатта. Ҳар бир нарсанни вакт белгилагани каби бунинг исботини ўтиб бораётган йилнинг ҳар бир куни, харакакасида кўриш мумкин.

Жумладан, Юрбошимиз раҳнамолигида амалга оширилаётган ислоҳотларнинг мазмун ва моҳиятини, мақсадларни халқимиз, фуқаролар чукур англаб етмоқда ва сидикилдан кўллаб-куватламоқда. Биз оналар, бувижонлар ҳам порлок қелажак сари кўйлаётган ҳар бир дадил қадамни қадрлаймиз, ардоқлаймиз.

Биз ўтирган автобус тонгдан йўлга тушди. Максадимиз ёшларда санъат, спорт, китобхонлик ва технологияни ўрганишга меҳр ўйтиши бўйича Бўка туманида олиб борилаётган ишларга хисса кўшишада ишорат. Сафаримиз давомида тумандаги ўтига умумталим мактаблари ўкувчилари, маданият маскенлари ходимлари, маҳаллалар фуқаролари билан мулоқот режалаштирилган. Ҳамроҳларимиз хонандалар, актёрлар, шонир ва ёзувчilar, маънавият ва маърифат ходимлари.

УМИДБАХШ ТАШАББУС

Фарқ бор. Мустакилликнинг самараси бу мансарадар.

Атрофдаги гўзалик, бунёдкорлик, ёшари ва янгиланишлар завқидан баҳраманд бўйлаб, Бўка туман марказига етиб келганимизни сезмай колдил. Машина катта йўлда тўхтади, рўпарамизда 1-мактаб дарвазаси. Ичкари юрдик. Байрамона кайфиятдаги ўкувчиларни кўриб вужудимизда туманларга тез-тез борардим. Ўша дарвадига манзара билан ҳозиргисини киёслашга уриндим. Осмон билан ерча

Ҳа, кейнинг йилларда нафакат кўнгиллар, балки оиласлар, хонандонлар, кўча ва маҳаллалар, шахар ва кишлолар кўркамлашди. Муносабат, мумоала сайкал топди. Фарзандларимизнинг ўзлари учун яратилаётган кулаликлардан канчалик фойдаланаётган ҳам ота-оналарни бефарқ колдирмагапти, ўғил-қизларимиз, болаларимиз онги, маданият кун сайян ўсмокда, бойимокда. Ҳар бирининг дилида юрт равнақига хисса кўшиш хисс уфорби турди. Яна шу нарса диккатга сазоворки, уларнинг фаоллиги тобора ошмокда. Айниқса, ўигит-қизларнинг спорт соҳасидаги улкан ютуқлари бутунги кунда дунёнинг турли мамлакатларида ўзбекистон байрагининг ююри кўтарилишига сабаб бўлмоқда. Ана шундай шарафли дамларда биз оналарнинг қалбларимиз куоничга тўлади.

Албатта, тинчлик бор жойда кўнгил шод, хотиржам. Шодлик бор жойда инсон саломат, эртасига ишонч билан яшайди. Республикани мазмун ва махалла тарбиятот килинётган беш тамойил ўшларни етук, комил фарзандлар бўйлиоятига омил бўлади. Бунга Тошкент шахар Шайхонтохур туманинда 40-мактабда ўтказилган тадбирини мисол килиб айтиши мумкин.

Сўзга чикканлар Президентимиз томонидан ёшлар тарбияси, улар келажаги, баркамол ўсиши учун кўрасатлаётган оталарчар гамхўрлик борасида тўлкинланиб гапиришди. Пухта билм олиши учун яратилаётган шароитларни тилга олиши. Мактабда иш олиб бораётган катор тўгараклар фоалиятни ёкида сўзлаган устозлар билан бирга килиншилни лозим ютиклар билан вазифаларни ҳам таъкидлаб ўтиши.

Пойтахтнинг Миробод туманинда 110-мактабда ҳам бундай тадбирлар тез-тез ўтказилади. Бу гал ҳам учрашувга пухта ҳозирлик кўрилган. Залга киришимиз билан

биринчи каторни тўлдириб ўтирган ўкувчиларга кўзим тушди. Улар адабиёт ихлосмандлари. Кўлларида ёддан айтмоқчи бўлган шеър матни, адашпазлик учун караб-караб кўйишмоқда. Залга ўигилларни тарих, катағон йиллари, уруш жароҳатлари хакидаги хикояларни берилб тинглашди. Ўкувчилар калбда бугунги дориломон замонга, тинч ва осоишига куннимизга шукрони хисси ўйғотиш, уларни ватанпварларлик руҳида тарбиялаш, турли хил оқимлардан асрараш, Ватанга, халқка садоқат руҳида тарбиялашда жойларда ўтказиладиган бундай тадбирларнинг ахамияти бекиёс.

Мальумки, оддимизга кўйилган максад, яъни фарзандни санъатсевар, спорта меҳри, китобсевар, технологиялар устаси килиб тарбиялашда ота-оналарнинг ўрни катта. Ўз навбатида, бу эзгу максадлар ота-оналарни фарзанд тарбияси борасида маъсулитини хис килишга ундиши. Кобил фарзанд ҳар бир оиласининг кўркидид. Шубҳасиз, ҳар бир кобил фарзанд ўз навбатида она умрингиннинг кўшиш, ота умрингиннинг бозеги, маҳалла-кўйининг фархи, юртнинг эса келажаги хисобланади. Уларнинг соглом ўсишлиари, эл-юрт корига ярайдиган солиҳ инсонлар бўлишида санъат, спорт, китоб мутолааси, технологияларнинг ўрни бекиёс.

Учрашувлардан кайтар эканмиз, калбимиз бир оласа куоничга тўлади. Зеро, юртимиз келажаги бўлган бутунги ўшларни нигоҳлари ўтиқ, фикрлари теран, билимлари пухта. Улар Ватанга мунособ фарзанд бўлиб етишиш ўйлида Президентимиз томонидан яратилаётган имкониятлардан тўлиқ фойдаланышга ҳаракат килишмоқда ва бунга ёришишмоқда.

Муқаддас АБДУСАМАТОВА,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ёхиди

ШОИР КУТУБХОНАСИ

Инсон тафаккури билим олиш, китоб ўқиши орқали шаклланади. Буюк бобока-лонларимиз яратган нодир асарлар башарият йўйини маърифат нурлари билан ёритиб келаётгани айни ҳақиқат. Давлатни машҳур қиласидаги асосий омиллар орасида китоб нақадар мухим эканини бугунги тезкор замоннинг ўзи долзарб ва зифа сифатида кун тартибига кўйди.

Президентимиз томонидан бошланган хайрли ишлар: китобхонлик маданиятини ошириш, китоб маҳсулотларини чоп этиши ва тарқатиш, мамлакатда оммавий китобхонликни тарбия килиши ишлари бугун умумхалк харакатига айланди. Мамлакатимизнинг чекка худудларидаги кишлоларга, мактабларга "Китоб карвонлари"-нинг, "Библиобус"ларнинг сафар кишили, ёшлар орасида энг фаол китобхон, жойларда энг фаол китобхон оила, китобхон маҳалла сингари танловларнинг ўтказилиши, таникли шахслар, ижодкорлар ҳамда раҳбарларнинг ўзи ўқиган мактабига китоблар совга килиши ташаббус юртимиз бўйлаб кенг ўйиди. Юртимизда ўтказиладиган бундай тадбирларда Ўзбекистон ўзбекчилар ушумаси асарлари, Сирохиддин Сайид ўқиган мактабда шонир кутубхонаси ташкилайди. Мактабда тадбир доирасида ташкилайди.

Ҳазрат Алишер Навоий бобомиз:

Ҳақ ўйлида ким сенга бир ҳарф ўқитмиси ранж ила, Айламак бўлмас адо онинг ҳақин юз ганса ила, – деб айтганларидек, ҳар бир шонир, ҳар бир ёзувчи ўзи таълим олган муаллимлардан, тарбиялаган устозларидан, ўзи ўқиган мактабида бўлиб ўтди.

Ҳазрат Алишер Навоий бобомиз:

Ҳақ ўйлида ким сенга бир ҳарф ўқитмиси ранж ила, Айламак бўлмас адо онинг ҳақин юз ганса ила, – деб айтганларидек, ҳар бир шонир, ҳар бир ёзувчи ўзи таълим олган муаллимлардан, тарбиялаган устозларидан, ўзи ўқиган мактабида бўлиб ўтди.

Ҳазрат Алишер Навоий бобомиз:

Ҳақ ўйлида ким сенга бир ҳарф ўқитмиси ранж ила, Айламак бўлмас адо онинг ҳақин юз ганса ила, – деб айтганларидек, ҳар бир шонир, ҳар бир ёзувчи ўзи таълим олган муаллимлардан, тарбиялаган устозларидан, ўзи ўқиган мактабида бўлиб ўтди.

Ҳазрат Алишер Навоий бобомиз:

Ҳақ ўйлида ким сенга бир ҳарф ўқитмиси ранж ила, Айламак бўлмас адо онинг ҳақин юз ганса ила, – деб айтганларидек, ҳар бир шонир, ҳар бир ёзувчи ўзи таълим олган муаллимлардан, тарбиялаган устозларидан, ўзи ўқиган мактабида бўлиб ўтди.

Ҳазрат Алишер Навоий бобомиз:

Ҳақ ўйлида ким сенга бир ҳарф ўқитмиси ранж ила, Айламак бўлмас адо онинг ҳақин юз ганса ила, – деб айтганларидек, ҳар бир шонир, ҳар бир ёзувчи ўзи таълим олган муаллимлардан, тарбиялаган устозларидан, ўзи ўқиган мактабида бўлиб ўтди.

Ҳазрат Алишер Навоий бобомиз:

Ҳақ ўйлида ким сенга бир ҳарф ўқитмиси ранж ила, Айламак бўлмас адо онинг ҳақин юз ганса ила, – деб айтганларидек, ҳар бир шонир, ҳар бир ёзувчи ўзи таълим олган муаллимлардан, тарбиялаган устозларидан, ўзи ўқиган мактабида бўлиб ўтди.

Ҳазрат Алишер Навоий бобомиз:

Ҳақ ўйлида ким сенга бир ҳарф ўқитмиси ранж ила, Айламак бўлмас адо онинг ҳақин юз ганса ила, – деб айтганларидек, ҳар бир шонир, ҳар бир ёзувчи ўзи таълим олган муаллимлардан, тарбиялаган устозларидан, ўзи ўқиган мактабида бўлиб ўтди.

Ҳазрат Алишер Навоий бобомиз:

Ҳақ ўйлида ким сенга бир ҳарф ўқитмиси ранж ила, Айламак бўлмас адо онинг ҳақин юз ганса ила, – деб айтганларидек, ҳар бир шонир, ҳар бир ёзувчи ўзи таълим олган муаллимлардан, тарбиялаган устозларидан, ўзи ўқиган мактабида бўлиб ўтди.

Ҳазрат Алишер Навоий бобомиз:

Умр фалсафаси

Умр киска эрур... хаёт мураккаб,
Дунё бевафодай, хақсизлик голиб...
Замондан полийсан атрофга караб,
Омадинг юришмай бўлгандага мағлуб...

Умр бокий эрур... яшаш қандай соз!
Дунёда ҳакикат мудом сарафroz.
Хаётин севасан, севандек ёринг,
Омадинг юришиб, баҳт кула сироз.

Муроҳ

Қўтариб турасан...
Юзингта
Босаман оёқ.
Кўз юсман

ДИЛЛАРГА НУР ТАРАПИБ

Абдулла АЙИЗОВ

Багрингга
Оласан шу чок.
Мехринг
Шунчалар
баландми, тупрок?!

Ойбек
Колди бебахо мерос...
Илм, наср ҳамда роз...
Ночор эмас, бир бойдек
Яшиди Мусо Ойбек.

Үлкани зулмат бостач,
Ногаҳон кўён боттагч,
Тунни ёритган ойдек
Чакнади Мусо Ойбек.

Бўлса-да, юрак дардли,
Адиб заҳмати – мардлик!

Кўзлар бўлмади намли
Ёниб яшади Ойбек.

Улуғлаб Алишерни,
Эъзозлаб ғазал, шеърни,
Қадрлаб Она ерини
Юксала борди Ойбек.

Дилларга нур таратиб,
Сўздан зар, дур яратиб,
Жаҳонга юз каратиб
Мангуга колди Ойбек.

Ниат
мустажоб бўлгай...

Юрагимда армон йигламасин деб,
Қадим Шош шаҳрига урдим ўзимни.

“Адабиёт – қалбим, садокатим” деб,
Коғозларга тўқдим эзгу сўзимни.

О, қалбим бир ширин орзун туйди,
Не баҳтки, беминнат нур сочар офтоб.
Эллинг назаридан қолмасак бўлди,
Дерлар: Яхши ният бўлар мустажоб.

Тўртмиллар

Хушомад килади, бирим мулойим,
Сенга “содиклигин” седирип доим.
Ховлиқма! Гар унга фойда кильмассан,
Кундуз чирок ёкиб, уни топмассан.

Сен, аник максад кўзлаб
буюк тоғларга интил,
Энг юксак чўккиларга
шиддат - ла, дадил еттил!

Ашурали БОЙМУРОД

ВАРАҚЛАЙМАН ҲАЁТ КИЛОБИН

Сигир

Чакмоқ тинмай чакар эди,
Ёмғир дилга ёқар эди.
Кора булут орасидан
Ой мўралаб бокар эди.

Майсаларга даво сингди,
Бир мусаффо хаво сингди,
Менинг ташна юрагимга
Ёмғир саси – наво сингди.

Деканари

Каердасан, мени излаган бахт,
Бахтсизларим маъноси надир?
Керак эмас менга унвон, таҳт,
Мухаббатим ҳар ишга қодир.

Якинларим – азиз одамлар,
Сиз бахтимиз, кўнглим офтоби.
Мунавваридир ҳар лаҳза, дамлар,
Мен варажтай ҳаёт китобин.

Ҳар сахифа – сизнинг юзингиз,
Нигоҳлардан олганман тафтиш.

Мисраларим қалби сўзингиз,
Ўзингизда кўрдим мен баҳтни.

Юрагимг якин келинг, бас,
Тонмагайман маслагу аҳддан.
Тўйиб-тўйиб олай мен нафас,
Айро этман, мени шу баҳтдан!

Момакалдирик

Гумбурла, эй, момагулдирик,
Самоларни тўлдириб чакна.
Кафтим очик, ўйғодир юрак,
Хеч ким сенга сололмас раҳна.

Яшин, кўкни тўлдириб чакна,
Уйгонисин лосайд кимсалар,
Чин бедорлик бошлаб тантана,
Юксакка бўй чўзсин майсалар.

Осмон бағрин ўйиб ташладинг,
Пора килиб кора чимматин.
Сўнг севинчдан кўзинг ўшладинг,
Хада этиб оби неъматин.

Тўкилавер майин ва сокин,
Дуч килмагин бўрон қаҳрига.
Вужудинга жам бўлган охинг
Сингиб кетар Замин бағрига.

Эзгуликнинг уруги униб,
Албат, яшнаб чикмоғи берак.
Шундай экан, оташга тўлиб
Гумбурла, эй момагулдирак!

Ўз ҳолимга кўй мени, кўнглим,
Сен-ла кезиб чекмайин фирок.
Ёлиз ўзим туссага тўлдим,
Мен ўзимдан кетганча йирок.

Англаб етдим барчасин шу он,
Хеч кўрмадим бедард кишини.
Али турфа дунёда инсон,
Битказолмас кўнгил ишини...

Собир ЎНАР

– Чеча, чеча дейман, – худди онам сўзларини эшитмайтандай, аммам уни туртиклиайди. – Бир томогим куйшидия, товоним ҳам кизиди. Ортидан борай дедим. Чопиблар кетай дедим, тизза сабил қақшайди, чол ўлтурга карасам, оғизданос, узалиб мудрангли. Худо мени бойлади, мен ҳаром ўлтурни бойлади.

– Кизжон, тақдирга таъбир ўй. Ойнинг ботса, офтобингиз чиқиб келти. Оллодан домонгар бўлманд.

– Чеча, чечажон-он...

Аммам онамни ўйтотмоқчиди гўй. Челакдан бир пиёла муздад сув олиб узатади. Дог сув килиб берайми, дегандай мўлтабий қарайди, аммам сўзсиз тушуниб:

– Бўлди, қеракмас, ичим ёнди, шу бас, – дейди.

Тоғамнинг ўғли Алимурод мулла келиб колди. Ажаб савдонинг устидан чиккандай бўлди: иккى аёл ҳам жим эди. Вазияти англаб, ўзича бир тебраби, томок кирғач, кўзларини пирпидати, сўнгра кобоқларини ўриб очиб:

– Аммам, – деди салмоқлаб, – билсангиз, бу бола сизнинг халоскорингиз. Тушунган тушунади, аёл қишига буни англатиш оғир масаласи, чунки у бутунни, ҳозирини ўйлайди, оқиза, замфа... – деб бошча гап тополмагандай қўшиб кўйди. – Ўзи ҳаммамизам шу.

Бошча давом этмади. Ўрнидан турди.

– Худонинг ҳикмати кўп, – деди эшикка йўналиб. Ортига бир қайрилдин аёллардан садо бўлмагач, олга қадам босди.

Кирк йилда бир оғат келади. Сув – оғат.

Аммам ўғли Алимурод мулла келиб колди. Ажаб савдонинг устидан чиккандай бўлди: иккى аёл ҳам жим эди. Вазияти англаб, ўзича бир тебраби, томок кирғач, кўзларини пирпидати, сўнгра кобоқларини ўриб очиб:

– Аммам, – деди салмоқлаб, – билсангиз, бу бола сизнинг халоскорингиз. Тушунган тушунади, аёл қишига буни англатиш оғир масаласи, чунки у бутунни, ҳозирини ўйлайди, оқиза, замфа... – деб бошча гап тополмагандай қўшиб кўйди.

– Тоғамнинг қизига ўйланаман, оти Зулфия.

– Майли, болам, аввал тоганинг хотини киз тусин, катта бўлсун, кейин уни сенга бермай қимтагам беради.

Йигит бу гапнинг маъносини тушунандай бўлиб индамай колди, онаси ўйладики, ҳозир у қутоғини очиб келади, бағрига босади, хатто юзидан чўлпиллатиб ўтип олади, одатда, меҳрибон, эс-хуши жойиди. Йигитка бўлди.

Тушунган башорда бундай вахимали сел келгани ўй. Ҳуаш саротоннинг бўшида бир жала ёғдин ҳамма ёхни сувга ботиди.

Сел дегани бало. Балоиз азим. Сой тўлиб киёмат оқиб келади.

Ўша йили баҳорда бундай вахимали сел келгани ўй. Ҳуаш саротоннинг бўшида бир жала ёғдин ҳамма ёхни сувга ботиди.

Сел тоғнинг башордан келмайди. Аксинча, адирлардан, жилга, жар, жирнадарда тўлпанинг катта сойга бир пайтада тушганида селга айланади. Токка тик ўлраб кетадиган кишлакнинг тўридаги одамлар селдан талафот кўрмайди, чунки улар бош томонда жойлашган, кишлек адоғида эса нима бўлса олиб.

Умр киска эрур... хаёт мураккаб,

Дунё бевафодай, хақсизлик голиб...

Замондан полийсан атрофга караб,

Омадинг юришмай бўлгандага мағлуб...

Умр бокий эрур... яшаш қандай соз!

Дунёда ҳакикат мудом сарафroz.

Хаётин севасан, севандек ёринг,

Омадинг юришиб, баҳт кула сироз.

Кўтариб турасан...

Юзингта

Босаман оёқ.

Кўз юсман

Сингди

Майсаларга даво сингди,

Бир мусаффо хаво сингди,

Менинг ташна юрагимга

Ёмғир саси – наво сингди.

Чакмоқ тинмай чакар эди,

Ёмғир дилга ёқар эди.

Кора булут орасидан

Ой мўралаб бокар эди.

Майсаларга даво сингди,

Бир мусаффо хаво сингди,

Менинг ташна юрагимга

Ёмғир саси – наво сингди.

Соҳиб ҳам қизиёттган эди. Дарҳол пайғомни очиб, оғенин даҳлизидаги заҳ ерга босди...

Эри балар, оғизда, кўзларни юрим юмук, ёнбошлаганча мударди...

Аммамнинг ўйи кишлакнинг тепағида, шу боси жаланни селга айланади, кетадиган чиқиб, кўзларни юрим юмук, ёнбошлаганча мударди...

Соҳиб ҳам қизиёттган эди. Дарҳол пайғомни очиб, оғенин даҳлизидаги заҳ ерга босди...

Эри балар, оғизда, кўзларни юрим юмук, ёнбошлаганча мударди...

Аммамнинг ўйи кишлакнинг тепағида, шу боси жаланни селга айланади, кетадиган чиқиб, кўзларни юрим юмук, ёнбошлаганча мударди...

Соҳиб ҳам қизиёттган эди. Дарҳол пайғомни очиб, оғенин даҳлизидаги заҳ ерга босди...

Эри балар, оғизда, кўзларни юрим юмук, ёнбошлаганча мударди...

Аммамнинг ўйи кишлакнинг тепағида, шу боси жаланни селга айланади, кетадиган чиқиб, кўзларни юрим юмук, ёнбошлаганча мударди...

Соҳиб ҳам қизиёттган эди. Дарҳол пайғомни очиб, оғенин даҳлизидаги заҳ ерга босди...

Эри балар, оғизда, кўзларни юрим юмук, ёнбошлаганча мударди...

